

מתניהו אנגלמן

מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

ט"ז בשבט התשפ"ד

25 בינואר 2024

לכבוד

רא"ל הרצי הלוי

ראש המטה הכללי

צה"ל

נכבדי,

הנדון: ביקורת המדינה - "חרבות ברזל"

סימוכין: פנייתך מיום 24 בינואר 2024

בפתח דבריי, אני מבקש להודות ללוחמי צה"ל ולמפקדיו, הנלחמים בעוז ובגבורה מול האויב וכולנו מתפללים ומייחלים להצלחתם עד לניצחון.

במסגרת עשרות הביקורות בהן פתחנו לאחרונה בנושאי "חרבות ברזל", כלל הגורמים הבכירים והגופים הממשלתיים הרלוונטיים עומדים לביקורת - החל מראש הממשלה, דרך דרג השרים והקבינט המדיני-ביטחוני וכלה במשרדי הממשלה והגופים הציבוריים. תכנית הביקורת כוללת את בדיקת הכשלים והסיבות לעומק המחדל, שקיימת חשיבות עליונה לבדיקתם. זוהי חובתנו הערכית כלפי אזרחי מדינת ישראל הזכאים לתשובות לשאלות הקשות שנלוו לכשל החמור בתולדות המדינה.

כפי ששבתי והצהרתי בעבר, לביקורת המדינה אין כל כוונה להפריע לצה"ל במאמץ המלחמתי. החל מהשבוע הראשון שלאחר ה-7.10 ועד היום, צוותי הביקורת במשרד מבקר המדינה קיימו עשרות רבות של סיורים בשטח תוך קיום מאות פגישות עם גורמים שונים. סיורים ופגישות אלו הובילו לגיבוש רשימה מפורטת של ליקויים וכשלים משמעותיים בנוגע לטיפול הממשלתי בעורף האזרחי. רשימת הכשלים הועברה בזמן אמת לראש הממשלה לצורך תיקון מידוי.

במשך התקופה הזו, הנחיתי את כלל צוותי הביקורת במשרד מבקר המדינה שלא לקיים סיורים בבסיסי צה"ל ופגישות עם גורמים בצה"ל על מנת שלא להסיט את הקשב של צה"ל מהמלחמה.

מתניהו אנגלמן

מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

יחד עם זאת, לאחר למעלה מ-100 ימי לחימה בהם צה"ל עבר לשלבי לחימה שונים, כפי שהצהירו גורמי צה"ל, הכשלים החמורים שהובילו לאירועי ה-7.10 מחייבים בדיקה עמוקה ונוקבת של ביקורת המדינה על כלל הדרגים - המדיני, הצבאי והאזרחי.

כאמור, כל עוד הלחימה הייתה בעצימות הגבוהה ביותר נמנעתי מפתחה בפועל של הביקורת במערכת הביטחון; תחת זאת הודעתי שהביקורת יפתחו בהתאם להתפתחות המלחמה תוך התחשבות במצב המלחמה והתפתחויות עתידיות אפשריות.

כחלק ממכתב פתיחת הביקורת שנשלח לצה"ל הודגש כי כל שנדרש מבחינת צוותי הביקורת בעת הזו הוא גישה למסמכים, כדי להיערך להמשך פעולות הביקורת. **תהליך זהה נעשה באופן ענייני וסדור גם עם גופי ביטחון אחרים שאף הם מעורבים במלחמה, ללא מתן פומבי למעורבותם. אין כל סיבה ששיתוף פעולה זהה, שיודגש כי אינו מצריך הפניית הקשב מצד הדרג הלוחם, לא יקבע גם עם צה"ל.**

יתרה מזו, אין כוונה בעת הזו להיפגש עם גורמים בצה"ל הנמצאים בלחימה. שנית, מינוי צוות הבדיקה החיצוני על ידך מעיד על כך שאכן סברת כי צה"ל מסוגל להפנות קשב לבדיקת המחדלים בעת הזו. ההודעה על הפסקת עבודתו של צוות הבדיקה החיצוני מחדדת את חשיבות פעילותה של ביקורת המדינה כגוף אובייקטיבי חסר פניות אשר יבצע בדיקה עצמאית ובלתי תלויה וזאת מבלי שהגוף הנבדק יוכל לקבוע את סדרי פעולתו של הגוף הבודק אותו. לפיכך, ברור לכל כי אין להסתפק בכך שצה"ל יתחקר את עצמו על כשלים בהם היה מעורב.

כפי ששבת ובהרתי בשבועות האחרונים - **אין חולק על חשיבותה ותרומתה של הקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקר המלחמה ולאירועים שהובילו למתקפת הטרור הרצחנית ב-7.10. עם הקמת ועדה חקירה, ייקבעו גבולות הגזרה ביחס לנושאים שייבדקו.** יתרה מזו, בהתאם לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958[נוסח משולב], הוועדה לענייני ביקורת המדינה תוכל להורות על הקמת ועדה חקירה ממלכתית על בסיס דוח מבקר המדינה.

אירועי הטבח ב-7.10 אינם דומים בשום צורה לאירועים ממערכות צבאיות קודמות ואין תקדים לכשלים שהובילו לאירועי ה-7.10. יובהר כי ליבת הביקורת על הדרג המדיני והצבאי אינה עוסקת בניהול מלחמת "חרבות ברזל" אלא בבחינת הכשלים שקדמו לה. בשל התארכותה של המלחמה בהשוואה למלחמות עבר, נקבעה מתכונת לפיה בשלב זה יומצאו לצוותי הביקורת

מתניהו אנגלמן

מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

המסמכים הנדרשים מצה"ל ומגורמי הביטחון האחרים, מבלי לקיים פגישות עם דרגים לוחמים בעת הזו.

לצד זאת, יש חשיבות בקיומם של תחקירים ותהליכי הפקת לקחים בכלל הגופים, ובפרט בצה"ל, אך הם אינם באים להחליף את ביקורת המדינה.

לאור האמור לעיל, הביקורת בצה"ל תתקיים בשים לב להתפתחות המלחמה, זאת במקביל לביצוע הביקורות על הדרג המדיני והאזרחי ועל הגופים הביטחוניים האחרים.

נוכח חשיבות הנושא, הנחיתי את מנהל החטיבה לביקורת על מערכת הביטחון במשרד מבקר המדינה לפעול לקביעת פגישה שלך עמי בהקדם.

בכבוד רב,

מתניהו אנגלמן

מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור